

LIFE DUNIAS

Samenspel tussen exotenbestrijding en sensibilisatie

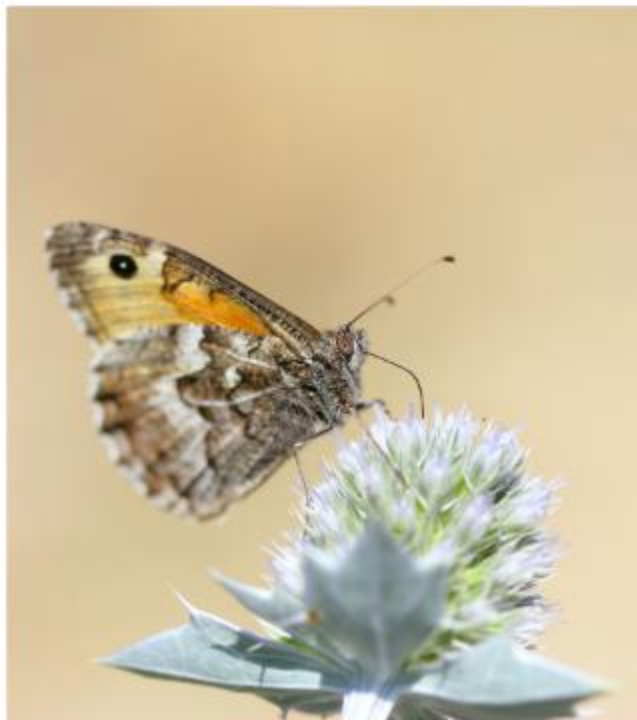
7 oktober 2026

Co-funded by
the European Union

AGENCY FOR
NATURE & FORESTS

Struikaster

Baccharis halimifolia

Witte bloemen en bladeren met onregelmatige, ruitachtige vorm met tanden

West-Amerika

Sterke bedreiging voor typische kusthabitats

Verspreiding via wind

Verkoopverbod in alle Europese lidstaten sinds 2016

Hemelboom

Alnus altissima

Geveerde bladeren met vele lancetvormige deelblaadjes, vormt dichte monoculturen waaronder bijna geen andere soorten meer groeien

China en Taiwan

Voornamelijk in duinbos en duinstruweel maar ook duingraslanden

Verkoopverbod in alle Europese lidstaten sinds 2016

Rimpelroos

Rosa rugosa

Gerimpelde bladeren, stekels van verschillende grootte, grote roze of witte bloemen en typische rode botten

Oost-Azië

Zeer invasief in kustduinen

Moeilijk te verwijderen

Ontsnapt uit tuinen en plantsoenen. Meest voorkomende woekerplant langs de Vlaamse kust

Mahonie

Mahonia aquifolium

Wintergroene struik met leerachtige bladeren met stekele randen, gele bloemen in het voorjaar en blauwe bessen in de zomer

Noord-Amerika

Groot probleem aan de Westkust. Moeilijk te verwijderen

Ontsnapt uit tuinen en plantsoenen

Boksdooorn

Lycium barbarum

Smalle blaadjes, paarse bloemen, oranje-rode bessen en stekels

China

Overwoekering van heidevelden

Amerikaanse vogelkers

Prunus serotina

Ovale bladeren, witte bloemen in trossen, zwarte bessen

Noord-Amerika

Aanwezig in duindoornstruweel en in duinbos

Sneeuwbes

Symphoricarpos albus

Ronde kleine blaadjes, kleine roze bloempjes en grote witte bessen

Noord-Amerika

Vaak aanwezig als ondergroei in duinbossen

Ontsnapt uit tuinen

Palmlelie/yucca

Yucca sp.

Dikke, leerachtige bladeren met een scherpe punt, pluinvormige bloeiwijze met witte bloemen

Noord- en Centraal-Amerika

Verwildert steeds vaker in open zandduinen

Via dumpen tuinafval

Hottentotvijg

Carpobrotus edulis

Dikke vlezige driekantige bladeren, roze/gele bloemen, kan sterk vegetatief uitbreiden en dichte matten vormen

Zuid-Afrika

Overwoekering van heidevelden

Vaker verwacht in Vlaanderen door klimaatopwarming

Cotoneaster soorten

Cotoneaster sp.

Ovale kleine tot middelkleine dikke blaadjes, ronde vruchten, vaak bodembedekkers

Himalaya en Zuidwest-China

In allerlei duintypes

Ontsnapt uit tuinen

Canadese/late guldenroede

Solidago sp.

Hoge stengels met langwerpige bladeren, bloemen in gele pluim

Noord-Amerika

Uitbreiding via worteluitlopers

Wingerd soorten

Parthenocissus sp.

Houtige klimplanten

Noord-Amerika, Oost-Azië en Himalaya

Bodembedekkende overwoekering van duinen

Ontsnapt uit tuinen

Kokardebloem

Gaillardia sp.

Kruidachtige plant met roodgele bloemen

Noord-Amerika

Kan lokaal in mosduinen en heidevelden uitbreiden

Ontsnapt uit tuinen

Rode ribes

Ribes sanguineum

Bloedrode bloeiwijze

Westkust van Noord-Amerika

Verspreiding via vogels

Legende

te herkennen aan

afkomstig uit

bedreiging/invasief

verspreiding/ontsnapping via

Volg ons via

www.natuurenbos.be/life-dunias

Vlaanderen
is natuur

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

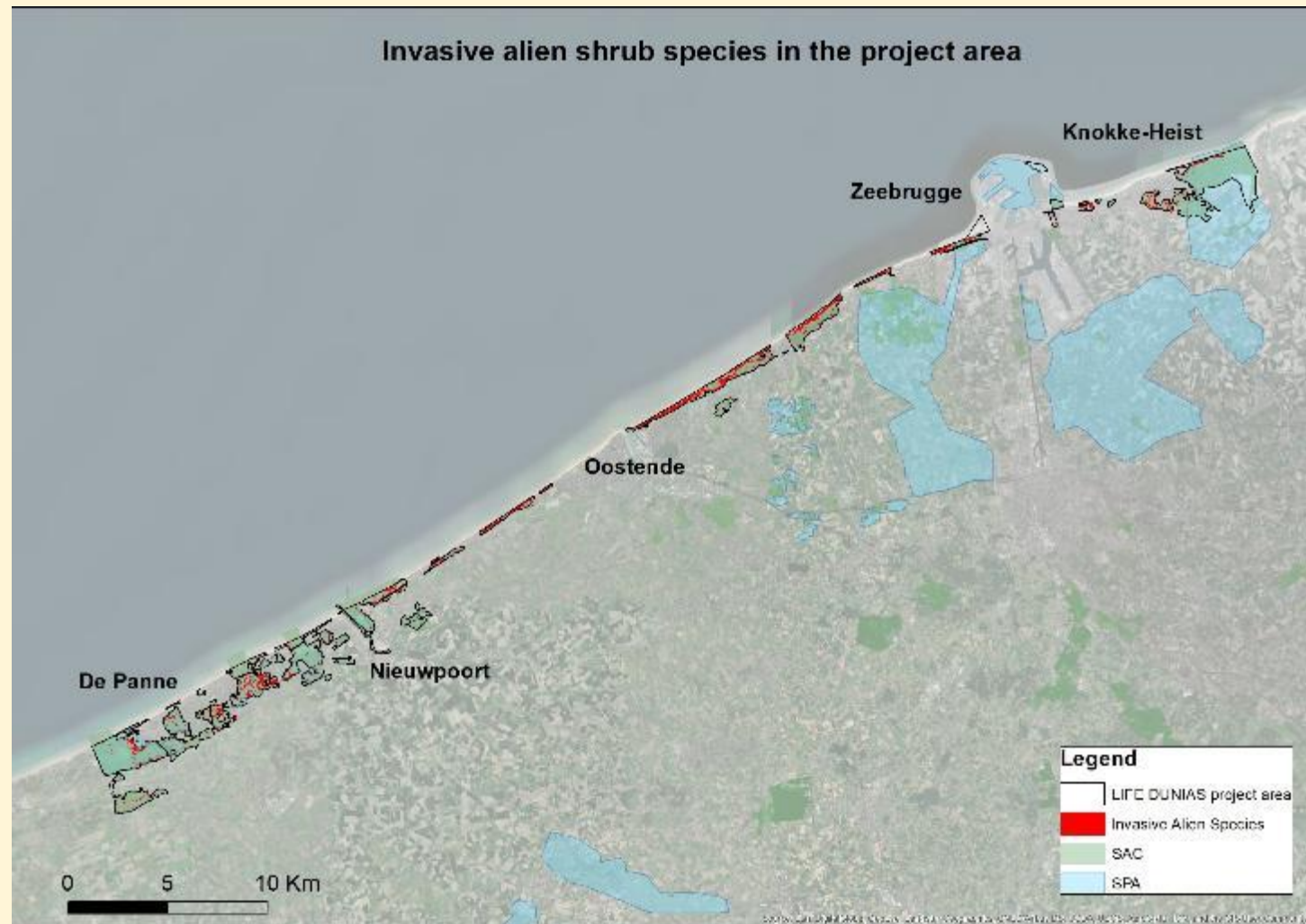

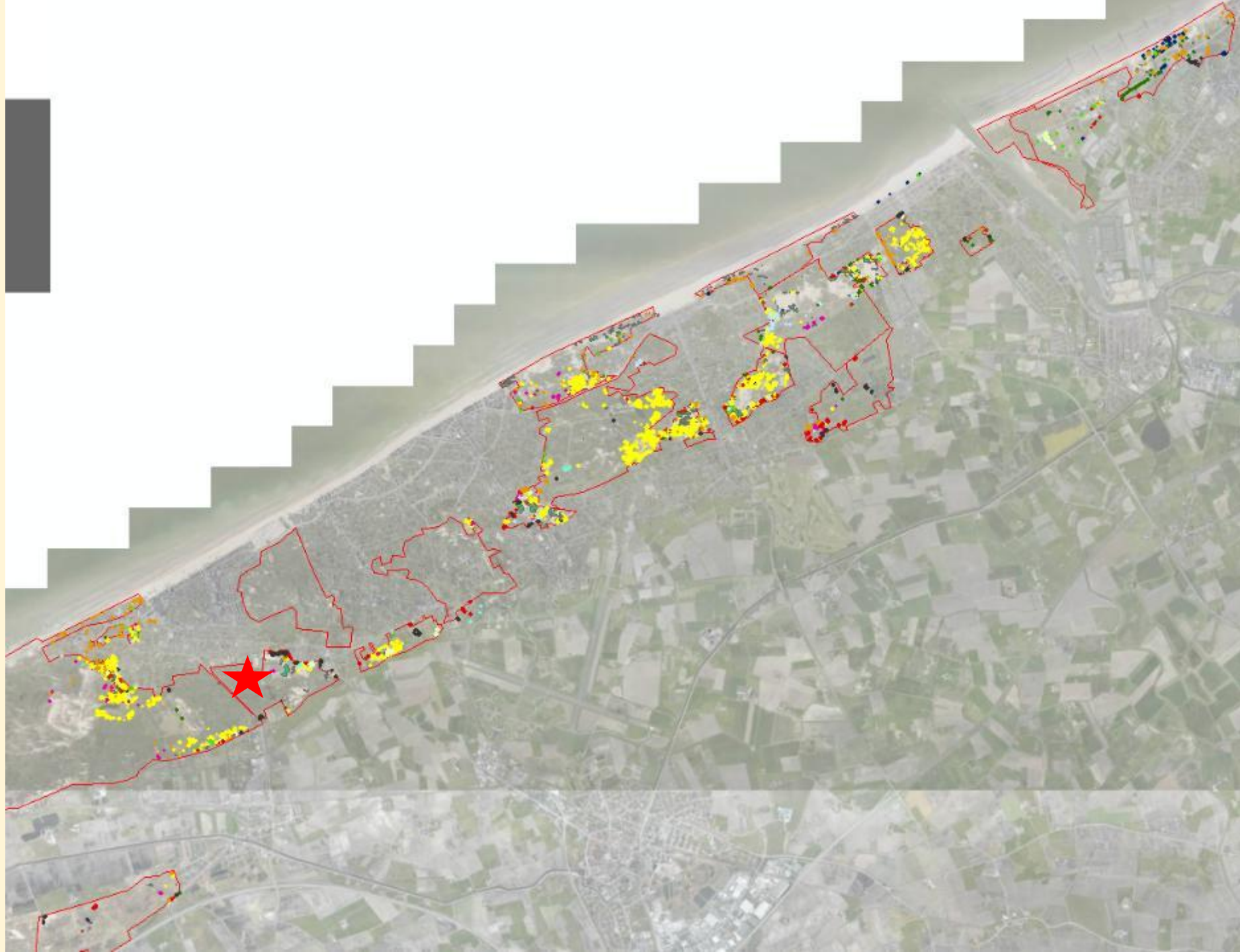

Aanpak

- Graven + uitzeven met kraan
  - 2m: Japanse duizendknoop
  - 1m: Rimpelroos
  - 60 cm: Mahonie, boksdoorn
  - 40 cm: Cotoneasters, sneeuwbes,...
- Nabeheer (2 jaar)
- Bufferzone rond de exotenvlek!
- Al > 50 ha aangepakt

Aanpak

‘Sterrenzeef’

De Haan

Koksijde

Populus sp.

- Kleine boompjes:
  - Groot oppervlak / geld beschikbaar: 45 cm diep uitzeven
  - Klein oppervlak / weinig geld beschikbaar: uittrekken/graven met tree popper, spade of klein kraantje
- Grote bomen:
  - omzagen en wortelkluit uitgraven
  - ringen : populier 2 jaar, abeel 3 jaar
- Wortels die blijven zitten reageren zeer agressief qua hergroei!

Populus sp.

Enkele geleerde lessen

- Een goeie detailkartering is noodzakelijk!
- Uitgaan van grotere hoeveelheden dan gedacht!
  - Bv. vaak IAS als ondergroei van (inheems) struweel
- Nabeheer is noodzakelijk!
- Herbiciden werken maar moeten minstens 2 jaar volgehouden worden
- Project met meerdere partners: gedeeld GIS system (Fieldmaps)

LIFE DUNIAS sensibilisatie

Persoonlijk tuinadvies
160 tuinen: inventarisatie + advies

LIFE DUNIAS sensibilisatie

- IAS vaak effectief verwijderd nadien

1200 natuurgidsen en locals getraind
tijdens 40 opleidingen

LIFE DUNIAS sensibilisatie

- Betrekken gemeentes
  - 10 gemeentes bezocht
  - 9 tekenden charter al!

LIFE DUNIAS sensibilisatie

LIFE DUNIAS charter

- Ken de lijst van invasieve planten aan de kust
- Stopzetten van de aanplant van IAS
- Bestrijden en vervangen van IAS
- Informeer inwoners over IAS en alternatieven
- Opname van IAS in adviezen en beleid

LIFE DUNIAS sensibilisatie

- Betrekken gemeentes
  - Prijsuitreiking november

Brugge kiest voor onze kustnatuur

Met de ondertekening van het LIFE DUNIAS-charter engageert de stad Brugge zich om de unieke natuur van onze kust te beschermen.

Onze kustduinen behoren tot de meest waardevolle natuurgebieden van Vlaanderen, maar staan onder druk. Invasieve uitheemse planten, ook wel woekerplanten genoemd, kunnen de inheemse natuur verdringen.

Met het LIFE DUNIAS-charter neemt de stad Brugge mee verantwoordelijkheid. Door woekerplanten terug te dringen, ruimte te geven aan inheemse soorten en inwoners te inspireren om mee zorg te dragen voor de natuur, maken we onze kust sterker en veerkrachtiger.

Deze boom staat symbool voor dat engagement.

The illustration depicts a coastal dune landscape under a blue sky. In the foreground, a butterfly with orange and black wings is perched on a blue flower. To the right, a small brown bird is on the sand. In the background, a seagull is flying. The landscape is characterized by green grasses and sandy dunes.

 Vlaanderen
 AGENTSCHAP
NATUUR & BOS
 Medegefinancierd door
de Europese Unie
 DUNIAS
 BRU
GGE

LIFE DUNIAS sensibilisatie

- Betrekken professionele sector

LIFE DUNIAS sensibilisatie

- Betrekken professionele sector
  - Opleidingen

LIFE DUNIAS sensibilisatie

- Betrekken professionele sector
  - Contacten met tuincentra
  - Publicatie artikels

LIFE DUNIAS sensibilisatie

- Betrekken professionele sector
  - Contacten met tuincentra
  - Publicatie artikels

[illegible]

WOEKERPLANTEN IN DE VLAAMSE KUSTDUINEN

De komende jaren pakt het LIFE DUNAS-project woekerplanten aan in de Vlaamse kustduinen. De invasieve planten kennen langs de volledige kust voor en bedreigen er de lokale duinfauna. Om deze unieke kustnatuur te herstellen, is het essentieel dat we ruimte vrijmaken voor de oorspronkelijke duinvegetatie. Dit kan alleen door reukstok en voorgead te woekerplanten uit het landschap te weren.

Zeldzame natuurpracht onder druk

In de kustduinen vind je natuurtypes die je nergens anders in Vlaanderen aantreft. Er groeien echter ook heel wat uithoekse struiken met een invasief karakter. De planten vermeerderen zichzelf ongeremd en overwoekeren onze inheemse natuurpracht. De rimpelroos bijvoorbeeld is afkomstig uit Oost-Azië en woekert walgig in de duinen. Ze breidt tot 22% per jaar uit! De woekerplanten vormen een regelrechte aanslag op de biodiversiteit en kunnen op termijn Europees beschermde duinhabitats volledig van de kaart vegen.

Waar komen deze woekerplanten vandaan?

Wooekerplanten komen op verschillende manieren in de duinen terecht. Ze worden vaak aangeplant in privatiseringen of gemeentelijke parken omwille van hun schoonheid of robuustheid. Van daaruit ontstegen deze planten in de vrije natuur: via ontgerronde woerstuifwanden, zaden, vogels die de bessen verspreiden of het chagmen van landbouw in de natuur. Zo verspreiden sommige planten zich spontaan in de natuur waar ze geen natuurlijke concurrentie hebben. Ze krijgen vrij spel om zich ongelimierd te vermenigvuldigen en uit te breiden in de duingebieden.

Over welke woekerplanten gaat het?

Een groep uit de meest voorkomende woekerplanten aan de kust:

- Rimpelroos, *Rosa rugosa*: struik die voornamelijk via wortelstokken snel kan uitbreiden en vele heesters aan open duingebieden overwoekert.
- Mahonie, *Mahonia aquifolium*: wintergroene struik met stevige bladeren en bessen. Voornamelijk aan de Westkust een groot probleem, waar de plant zowel open duingebieden overwoekert, als voorkomt in de onderprofiel van inheemse struweel.
- Amerikaanse vogelkers, *Prunus serotina*: lege bomen of struik die bessen met zwarte kernen draagt.
- Bokadoorn, *Lychnis barbarum*: doornige plant met kleine, paarse bloemen en oranje-rode bessen, groeit makkelijk op arme zandgronden. Overwoekert vele heesters heidevelden.
- Hemelcruis, *Ailanthus altissima*: middelgrote boom met lange, gevende bladeren. De plant kan de inheemse vegetatie verdringen door zijn snelle groei en productie van bomen die de groei van andere planten bemoeilijkt.
- Smakleef, *Urtica dioica*: heideleef: grote struik met kenmerkende bladeren. De soort verdringt wortelbuis, gek gebonden plantengemeenschappen.

62 PROAGREEN West-Vlaanderen - NIEUWBOUW

Aquabotanica, Veurne

Greenhouse nurseries,
Brugge

Famiflora, De Panne

Au petit jardin, Poperinge

Argos groencentrum, De
Haan

Wilgenbroek
plantencentrum
Oostkamp

Aveve Oostende

Schepers kwekerijen

LIFE DUNIAS sensibilisatie

- Input voor CGP van het NSSIAS

9. BIJLAGE IV: CONSENSUSLIJST

Lijst van plantensoorten die reeds een grote impact hebben op de natuur en de biodiversiteit en die als invasieve uitheemse soorten worden beschouwd. Om te voorkomen dat deze soorten zich verder in het milieu kunnen verspreiden, wordt de verkoop ervan in de detailhandel op de Belgische markt en de grootschalige aanplant ervan in openbare ruimtes stopgezet.

Wetenschappelijke naam	Frans naam	Nederlandse naam
<i>Acer rubrinerve Siebold & Zucc.</i>	Erable jaspé de gris	Grijs streepjesbadesdom
<i>Allium triquetrum L.</i>	Ail à trois angles	Driekantige look
<i>Amorpha fruticosa L.</i>	Amorphe buissonnante	Valke indigo
<i>Apocynon distachyon L.f.</i>	Vanille d'eau	Kaapse waberelle
* <i>Berberis aquifolium Pursh</i>	Mahonia	Mahoniestruik
* <i>Berberis thunbergii DC.</i>	Berberis de Thunberg	Japense zuurbes
<i>Carobrotus edulis (L.) N.E.Br.</i>	Griffe de sorcières	Hortentobvrij
* <i>Cornus sericea L.</i>	Comoulier soyeux	Canadese Kornoelje
* <i>Cotoneaster horizontalis Decne.</i>	Cotonneaster horizontal	Vakke dwergmispel
<i>Cyperus eragrostis Lam.</i>	Souchet vigoureux	Bleek cypergras
<i>Egeria densa Planch.</i>	Egérie dense	Brazilaanse waterpest
<i>Erythronium guttatum (DC.) G.L.Nesom</i>	Minule tacheté	Gele maskerbloem
* <i>Gaillardia «grandiflora» Van Houtte</i>	Gaillardie à grandes fleurs	Kokardebloem
* <i>Helianthus tuberosus L.</i>	Topinambour	Aardpeer
<i>Houttuynia cordata Thunb.</i>	Poire de Chine	Moersanemooi
<i>Hyacinthoides hispanica (Mill.) Rothm.</i>	Jacinthe d'Espagne	Spaanse boshyacint
<i>Impatiens parviflora DC.</i>	Balanine à petites fleurs	Klein springzaad
<i>Ligustrum sinense Lour.</i>	Troène de Chine	Chinese liguster
<i>Myriophyllum rubricaulis Volk. & DuRoi</i>	Myriophylle à tiges rouges « red stem »	Rosig vederkruid
* <i>Parthenocissus inserta (A.Kern.) Fritsch</i>	Vigne vierge commune	Valke wingerd
<i>Potentilla indica (Andrews) Th.Wolf</i>	Fraxier des Indes	Schijnnaerdbe
<i>Prunus serotina Ehrh.</i>	Cerisier tardif	Amerikaanse vogelkers
* <i>Rhus typhina L.</i>	Sumac de Virginie	Ruweelboom
<i>Ribes cereum var. villosum DC.</i>	Grosellier doré	Gele bes
<i>Rosa multiflora Thunb.</i>	Rosier multiflore	Veelbloemige roos
* <i>Rosa rugosa Thunb.</i>	Rosier rugueux	Rimpelroos
<i>Rubus coccineus Focke</i>	Ronce d'Arménie	Dijkviltbraam
<i>Sagittaria latifolia Willd.</i>	Sagittaire à larges feuilles	Breedbladig pijlkruid
<i>Saururus cernuus L.</i>	Lézarde de perche	Leids plantje
<i>Solidago canadensis L.</i>	Solidage du Canada	Canadese guldenroede

adalia:

Apis

avbs

SIERTEELT
EN GROEN
FEDERATIE

BELGISCHE
TUINCENTRA
VERENIGING

Fédération Wallonne Horticole

NAC
Nationaal Agrarisch Centrum
partner in agro-omgeving

pro
Green

viaverda

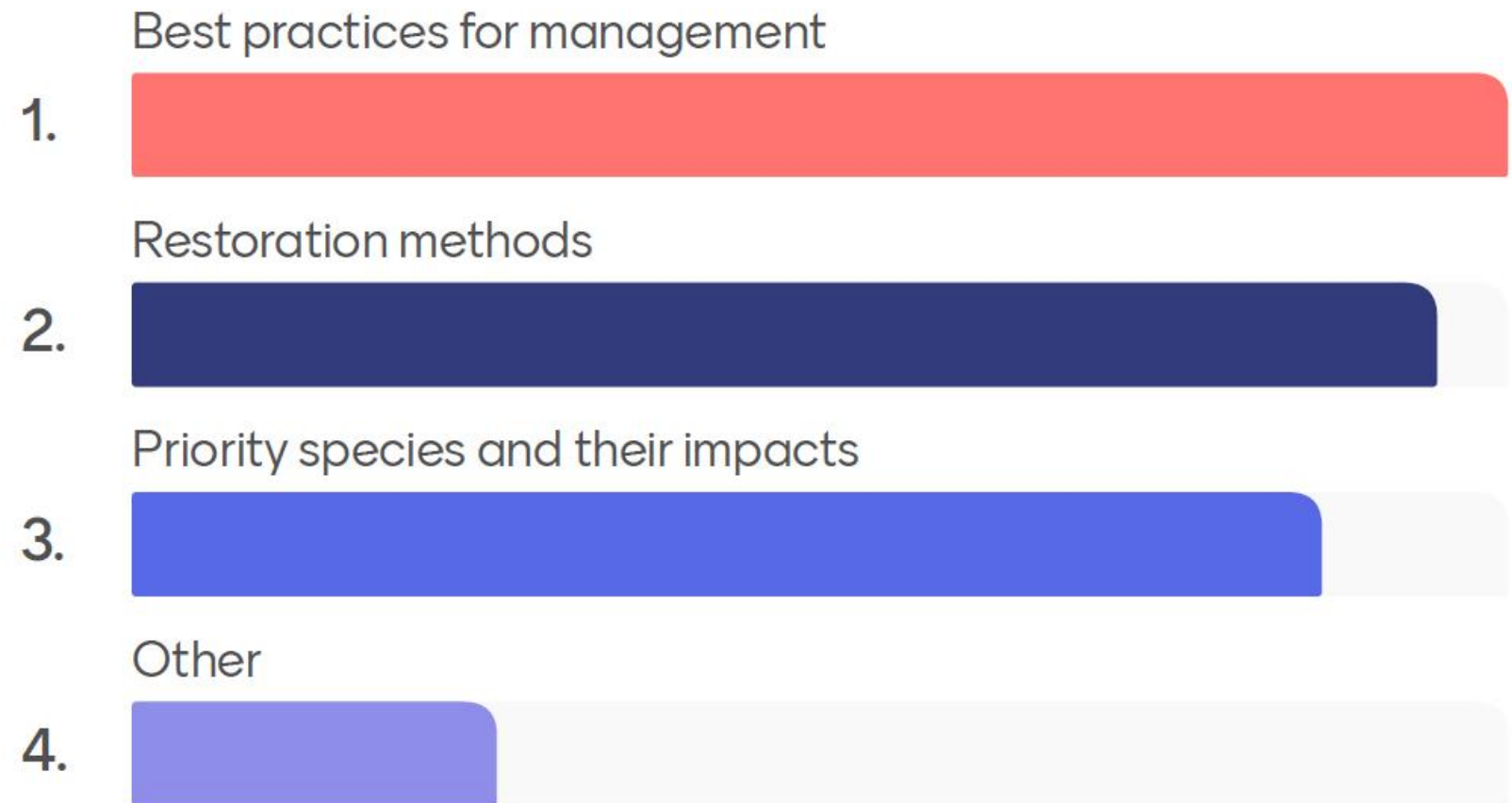
‘Community based eradication’

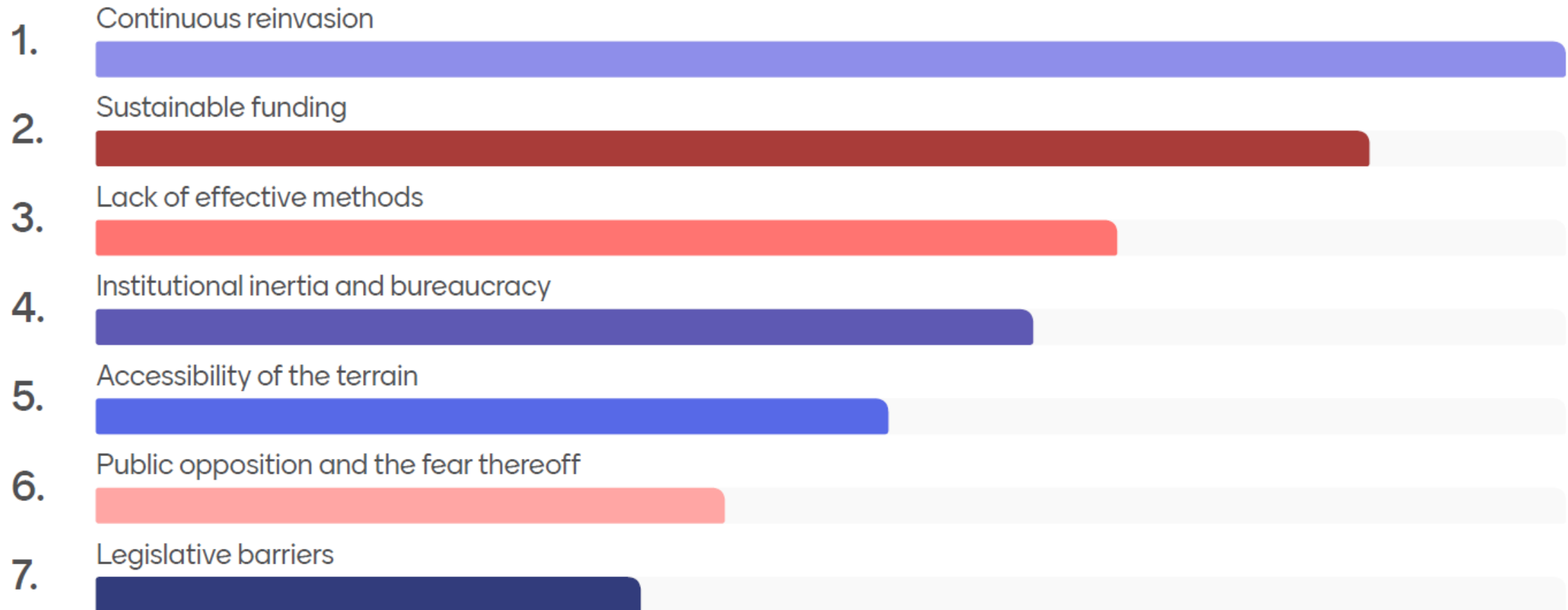

My most important knowledge needs

The major obstacles for effective management of IAS in dunes are

Merci voor de aandacht!

